

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Надя Петрова Чернева

за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

в област на висше образование **2. Хуманитарни науки,**

професионално направление **2.1. Филология,**

докторска програма по **Общо и сравнително езикознание**

Заповед на Ректора: РЗ 33 – 1697; 01.06.2020 г.

Автор: **Христина Танева Вихрогонова**

Тема: **УМСТВЕНАТА ДЕЙНОСТ НА ЧОВЕКА В РЕЧНИКОВИЯ ФОНД НА НЕМСКИЯ И БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК**

Научен ръководител: **доц. д-р Борян Георгиев Янев**, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Данни за дисертанта.

Докторант Христина Танева Вихрогонова е възпитаник на Филологическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Има завършени две магистърски програми: *Педагогика на обучението по български език и немски език и Превод и интеркултурна комуникация*, предопределили до голяма степен научните ѝ интереси и търсения. От 2016 г. е редовен докторант към Катедрата по общо езикознание и история на българския език.

Актуалност на тематиката.

Несъмнена е актуалността на представената тема, аргументирана както с недостатъчния брой лингвокогнитивни и лингвокултурологични съпоставителни изследвания на немския език в съпоставка с българския, така и от липсата на цялостно изследване и анализ на разглежданите концепти.

Във фокуса на вниманието са както универсалните, така и специфичните когнитивни структури на лингвокултурното пространство на двата езика.

През призмата на когнитивния модел за концептуалната метафора, разработен в теория на Джордж Лейкф и Марк Джонсън са анализирани семантичните модели на базови за носителите на немския и българския език концепти, отнасящи се до умствената дейност на човека и разгледани в четири основни аспекта: генеалогичен, понятиен, образен и аксиологичен (хипероним РАЗУМ, хипоними МЪДРОСТ и ГЛУПОСТ и свързаните с тях емоционални концепти РАДОСТ, ГНЯВ).

Лексемите и фразеологизмите, представящи разглежданите концепти, се анализират на базата на тяхната репрезентация в етимологични, тълковни, синонимни, фразеологични речници, речници на идиомите. Думите служат за вербално представяне на съответните ментални репрезентации, а фразеологизмите изграждат най-вече образния и аксиологичен аспект при представянето на концептите.

Методика на изследването.

Богата е палитрата от методи, използвани за реализиране на целите на изследването *сравнителен анализ, семантичен анализ, когнитивен анализ, компонентен анализ, както и лексикографска ексцерпция, ексцерпция от други печатни и електронни източници, лингвокултурологичен анализ, метод на онлайн анкетата.*

Характеристика и оценка на дисертационния труд.

Сред безспорните достойнства на разработката са:

1. Впечатляващата като обем и разнообразие теоретична база, демонстрираща внимателен и задълбочен прочит и анализ на фундаментални, класически и съвременни, български и чужди изследвания в областта на семиотиката, когнитивната лингвистика и лингвокултурологията, интерпретирани в контекста на разглежданата проблематика.
2. Съвременната методика на изследване, включваща традиционни и иновативни подходи при проучването на езиковите и речеви единици. Особено внимание заслужава включването на елементи на асоциативен експеримент в проведената анкета.
3. Добросъвестната ексцерпция и анализ на внушителен обем от над 2500 езикови единици от етимологични, тълковни, синонимни, фразеологични речници и онлайн източници.

4. Позоваването и активното включване като отправна точка в изследването на научни постижения на пловдивската филологическа школа напр. постулата за водещата роля на лингвокултурния концепт като носител на информация за менталността на нацията и постулата за възможността културата да бъде описана чрез набор от ключови концепти.

Няколко препоръки за прецизиране на текста в подготовката за отпечатването му:

1. Да се изведат по-отчетливо статистическите параметри на изследването, скромно премълчани или слабо засегнати, а те, всъщност, са пряк принос на разработката.
2. Съпоставката да се илюстрира с изображения, очертаващи наличието или отсъствието на еквивалентност, процентните съотношения, обема на универсалното и специфичното.

Публикации и участия в научни форуми.

Отбелязани са 6 публикации по темата на дисертацията са резултат от участия в престижни университетски, национални и международни научни форуми и представят различни аспекти на научното изследване.

Автореферат.

Авторефератът, состоящ се от 33 страници, отговаря на изискванията за този жанр и отразява достоверно и изчерпателно структурата, съдържанието и приносните моменти в изследването.

Препоръки и перспективи:

- 1) Заслужава внимание възможността да бъде създаден електронен вариант на двуезичен фразеологичен речник на анализирани единици.
- 2) Публикуването на това полезно изследване ще го направи достъпно за по-широк кръг от специалисти и бъдещи изследователи.
- 3) Използваната методология може да бъде мултиплицирана успешно и в други съпоставителни разработки.

Заклучение.

В заключение, бих искала да изразя удовлетвореността си от прочита на предложения ми за обсъждане дисертационен труд, представящ умствената дейност на

човека чрез ключови лингвокултурни концепти, разкриващи в голяма степен менталността на носителите на немския и българския език. Резултатите от изследването имат безспорна научна стойност и приложение в практиката на чуждоезиковото обучение, теорията и практиката на превода.

Радваща е появата на едно иновативно, модерно, съпоставително изследване през призмата на лингвоконцептологията и когнитивната метафорика в рамките на лингвокултурологията – поредно доказателство за правото на съществуване и развитие на едно от най-актуалните и перспективни интердисциплинарни хуманитарни направления в антропоцентричната научна парадигма.

Дисертационният труд е доказателство както за задълбочената теоретична и езикова подготовка на докторант Христина Тенева Вихрогонова, така и за уменията ѝ за провеждане на самостоятелно и оригинално научно изследване с приносен характер, което отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Гореизложеното е убедително основание за **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от дисертационния труд, автореферата, постигнатите резултати и приноси. Предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъди образователната и научна степен „*доктор*” на редовен докторант Христина Тенева Вихрогонова в област на висше образование: *2. Хуманитарни науки*, професионално направление 2.1. *Филология*, научна специалност „*Общо и сравнително езикознание*”.

Изготвил:

(доц. д-р Надя Чернева)

24.06.2020 г.

Пловдив